

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2011
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	21.07.2011
Avaldamismärge:	RT I, 20.12.2010, 2

Kaitseliidu seadus

Vastu võetud 08.02.1999

[RT I 1999, 18, 300](#)

jõustumine 05.03.1999

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
05.06.2002	RT I 2002, 53, 336	01.07.2002
12.06.2002	RT I 2002, 57, 357	01.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
11.02.2003	RT I 2003, 23, 133	08.03.2003
16.12.2004	RT I 2004, 89, 612	31.12.2004
16.11.2005	RT I 2005, 64, 484	01.01.2006
19.12.2007	RT I 2008, 1, 8	14.01.2008
19.06.2008	RT I 2008, 35, 213	01.01.2009
15.06.2009	RT I 2009, 39, 262	24.07.2009
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010
24.03.2010	RT I 2010, 15, 78	18.04.2010
24.11.2010	RT I, 20.12.2010, 1	01.01.2011

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesoleva seadusega sätestatakse Kaitseliidu koht riigikaitstes, tema ülesanne, ülesehitus, tegevuse ja juhtimise õiguslikud alused ning koostöö teiste isikutega.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

[[RT I 2002, 61, 375](#)- jõust. 01.08.2002]

§ 2. Kaitseliidu mõiste

Kaitseliit on kaitsejõudude osa, Kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev vabatahtlik, sõjaväeliselt korraldatud, relvi valdav ning sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon, mis täidab temale käesoleva seadusega ja selle alusel pandud ülesandeid.

§ 3. Kaitseliidu õiguslik seisund

(1) Kaitseliit on 1918. aasta 11. novembril omakaitseorganisatsioonina loodud Kaitseliidu õigusjärglane.

(2) Kaitseliit on avalik-õiguslik juriidiline isik, kelle õigusliku seisundi sätestab käesolev seadus ja selle alusel antud õigusaktid.

(3) Kaitseliit täidab riigikaitstes funktsioone, mis väljenduvad temale käesoleva seadusega või selle alusel pandud ülesannetes.

(4) Kaitseliidu õigusi võib suurendada või piirata üksnes seadusega.

(5) Kaitseliidu tegevuse eesmärk ei või olla tulu saamine oma liikmetele.

(6) Kaitseliit ja Kaitseliidu struktuuriüksusteks olevad Kaitseliidu Peastaap ja malevad registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.
[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 4. Kaitseliidu ülesanne

(1) Kaitseliidu ülesanne on vabale tahtele ja omaalgatusele toetudes suurendada rahva valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust ja põhiseaduslikku korda.

(2) Kaitseliidu täpsemad ülesanded kehtestatakse mobilisatsioonikavas, riigikaitse üldkavas, riigikaitse tegevuskavades ja teistes riigikaitsealastes aktides.

(3) Mobilisatsioonikava ja riigikaitse üldkava alusel koostab Kaitseliidu Peastaap Kaitseliidu tegevuskava, mille kinnitab rahuajal kaitseväge juhataja, sõjaajal – kaitseväge ülemjuhataja.

(4) Kaitseliit tagab vajaduse korral Kaitseministeeriumi, Kaitseministeeriumi valitsemisalas olevate riigikaitse objektide ja vara ning Eesti Vabariigi välisesinduse valve korraldamise, arvestades käesoleva seaduse peatükis 6¹ sätestatud erisusi.
[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 5. Põhikiri ja kodukord

(1) Kaitseliidul on põhikiri, millega kehtestatakse täpsemalt Kaitseliidu sisemine korraldus. [Kaitseliidu põhikirja kinnitab Vabariigi Valitsus](#) .

(2) Kaitseliidul on kodukord, millega kehtestatakse Kaitseliidu tegevliikme suhted kaitseväge määrustikega, käitumisreeglid ja sisemise asjaajamise kord. Kaitseliidu kodukorra kinnitab Vabariigi Valitsus.

§ 6. Kaitseliidu sõltumatus erakondadest

Kaitseliit on erakonnaväline organisatsioon. Erakondade ja muude poliitiliste ühenduste ning nende esindajate erakondlik tegevus Kaitseliidus on keelatud.

§ 7. Lipp, embleem, vormiriietus ja märgid

(1) Kaitseliidul on üldlipp ja embleem. Oma lipu ja märkide õigus on ka maleval, malevkonnal ja nendega võrdsustatud üksustel.

(2) Kaitseliidu üldlipu ja embleemi kirjelduse [kinnitab Vabariigi Valitsus](#) . Maleva ja malevast väiksema üksuse lipu kirjelduse ning nende märkide kirjelduse [kinnitab kaitseminister](#) .

(3) Kaitseliidu vormiriietuse ja eraldusmärgid (ametikoha tunnused) [kinnitab Vabariigi Valitsus](#), nende kandmise korra kehtestab kaitseväge juhataja või kaitseväge ülemjuhataja.

(4) Kaitseliidul on oma teenetemärgid, mille kirjelduse ja statuudi [kinnitab Vabariigi Valitsus](#) . Maleva ja malevaga võrdsustatud üksuse teenetemärgi kirjelduse ja statuudi kinnitab Kaitseliidu keskjuhatas.

2. peatükk KAITSELIIDU ÜLESEHITUS JA JUHTIMINE

§ 8. Ülesehituse alused

(1) Kaitseliidu üksuste moodustamisel, ümberformeerimisel ja laialisaatmisel lähtutakse Kaitseliidule mobilisatsioonikavas, riigikaitse üldkavas ja teistes riigikaitse tegevuskavades pandud ülesannetest.

(2) [Kaitseliidu struktuuri, üksuste moodustamise, ümberformeerimise, laialisaatmise ja paiknemise kinnitab rahuajal Vabariigi Valitsus kaitseministri ettepanekul](#) .

(3) Sõjaajal kinnitab Kaitseliidu struktuuri, otsustab Kaitseliidu struktuuri kuuluvate üksuste moodustamise, ümberformeerimise, laialisaatmise ja dislokatsiooni ning kinnitab ja muudab nende koosseise kaitseväge ülemjuhataja.

(4) Kaitseliidu malevad, malevkonnad ning teised üksused moodustatakse territoriaalsuse põhimõttel.

(5) Kaitseliidu malevad on Alutaguse Malev, Harju Malev, Jõgeva Malev, Järva Malev, Lääne Malev, Põlva Malev, Pärnumaa Malev, Rapla Malev, Saaremaa Malev, Sakala Malev, Tallinna Malev, Tartu Malev, Valgamaa Malev, Viru Malev ja Võrumaa Malev. Kaitseliidu struktuuri kuuluval ametikohal töötamine on

riigiametis töötamine vastavalt avaliku teenistuse seadusele, välja arvatud lepingulises tegevteenistuses olevate kaitseväelaste puhul.

(6) Maleva struktuuri kinnitab Kaitsealiidu ülem.

(7) Kaitsealiidu palgalise koosseisu kinnitab rahuajal kaitseminister kaitseväge juhataja ettepanekul, sõjaajal – kaitseväge ülemjuhataja.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 9. Kaitsealiidu liikmed

(1) Kaitsealiidu liikmeks astumine ja sellest väljaastumine on vabatahtlik ning toimub Kaitsealiidu põhikirjas kehtestatud korras. [Kaitsealiitu astumisel annab uus liige pühalikult töötuse, mille vormi ja andmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus](#).

(2) Kaitsealiidu liikmed jagunevad tegev-, au-, toetaja- ja noorliikmeteks.

(3) Tegevliikmeks saab olla vähemalt 17-aastane Eesti kodanik.

(4) Tegevliikmeks ei võeta isikut:

- 1) kes on sõltuvuses alkoholist või narkootilisest või psühhotroopsest ainest;
- 2) kellel on takistavaid füüsilisi puudeid või psüühikahäireid;
- 3) kellele kohus on piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja;
- 4) kes on kriminaalasjas kahtlustatav, süüdistatav või kohtualune või kellel on karistus tahtlikult toimepandud esimese astme kriminaalkuriteo eest ja tema karistus ei ole kustunud;
- 5) kes on osalenud Eesti Vabariigi kodanike jälitamises või represseerimises nende poliitiliste veendumuste, Eesti Vabariigile lojaalsuse, klassikuuluvuse või Eesti Vabariigi riigi- või kaitseteenistuses olemise eest;
- 6) kes on distsiplinaarsüüteo eest kaitseväeteenistusest, politseiteenistusest, piirivalveteenistusest või avalikust teenistusest vabastatud ja teenistusest vabastamisest on möödunud vähem kui kaks aastat;
- 7) kes teadvalt esitas Kaitsealiidu liikmeks astumisel valeandmeid.

(5) Tegevliikmeks ei saa olla isik:

- 1) kes on sõltuvuses alkoholist või narkootilisest või psühhotroopsest ainest;
- 2) kellel on takistavaid füüsilisi puudeid või psüühikahäireid;
- 3) kellele kohus on piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja;
- 4) kellel on karistus tahtlikult toimepandud esimese astme kuriteo eest ja tema karistus ei ole kustunud;
- 5) kes on osalenud Eesti Vabariigi kodanike jälitamises või represseerimises nende poliitiliste veendumuste, Eesti Vabariigile lojaalsuse, klassikuuluvuse või Eesti Vabariigi riigi- või kaitseteenistuses olemise eest;
- 6) kes teadvalt esitas Kaitsealiidu liikmeks astumisel valeandmeid.

(6) Isik, kelle puhul ilmnevad käesoleva paragrahvi lõike 5 punktides 1 kuni 6 nimetatud asjaolud, arvatakse Kaitsealiidust välja põhikirjaga kehtestatud korras.

(7) [Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 ja lõike 5 punktis 2 nimetatud puuete loetelu kinnitab Vabariigi Valitsus. Nimetatud puuded ning käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 1 ja lõike 5 punktis 1 nimetatud asjaolud tehakse kindlaks Vabariigi Valitsuse kinnitatud korras](#).

(8) Kaitsealiitu ametisse nimetatud lepingulises tegevteenistuses olev kaitseväelane ja Naiskodukaitse liige loetakse Kaitsealiidu tegevliikmeks.

(9) Auliikmeks saab olla Eesti või välisriigi kodanik, kellel on Kaitsealiidu ees silmapaistvaid teeneid.

(10) Toetajaliikmeks saab olla Eesti või välisriigi kodanik, kes tunnustab Kaitsealiidu eesmärgi ja oma tegevusega aitab kaasa nende saavutamisele.

(11) Noorliikmeks saab olla vähemalt 15-aastane Eesti kodanik, kes tunnustab Kaitsealiidu eesmärgi.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 10. Kaitsealiidu üldjuhtimine

(1) Kaitsealiit allub rahuajal kaitseväge juhatajale, sõjaajal – kaitseväge ülemjuhatajale.

(2) Kaitsealiidu ülemaks, Kaitsealiidu Peastaabi ülemaks ja maleva pealikuks saab olla ainult lepingulises tegevteenistuses olev kaitseväelane.

(3) Kaitseministri määrused ja käskkirjad Kaitsealiidule avaldatakse täitmiseks kaitseväge juhataja poolt.

(4) Kaitseväge juhataja või kaitseväge ülemjuhataja annab Kaitsealiidule käskkirju.

(5) Kaitseliidu asjaajamis-, teenistus- ja käskluskeel on eesti keel.

(6) Sõjalise juhtimise, väljaõppe, lahinguvalmiduse ja muudes sõjalistes küsimustes on kõigil Kaitseliidu kollegiaalsetel organitel nõuandev sõnaõigus.

§ 11. Kaitseliidu ülem

(1) Kaitseliidu tegevust juhib Kaitseliidu ülem, kes rahuajal allub vahetult kaitseväe juhatajale, sõjaajal – kaitseväe ülemjuhatajale.

(2) Kaitseliidu ülema nimetab ametisse ja vabastab ametist Vabariigi Valitsuse ja kaitseväe juhataja ettepanekul Vabariigi President.

(3) Kaitseliidu ülema puhkuse või haiguse ajal või kui ta ei saa oma ülesandeid täita muu mõjuva põhjuse tõttu, täidab neid Kaitseliidu Peastaabi ülem Kaitseliidu ülema ülesannetes. Juhul kui Kaitseliidu ülem ei saa oma ülesandeid täita rohkem kui kolme kuu jooksul, nimetatakse ametisse uus ülem.

(4) Kaitseliidu ülema ametist vabastamise korral on kuni Kaitseliidu uue ülema ametisse nimetamiseni Kaitseliidu Peastaabi ülem Kaitseliidu ülema ülesannetes.

(5) Kui Kaitseliidu Peastaabi ülem ei saa täita käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud juhtudel Kaitseliidu ülema ülesandeid, määrab kaitseväe juhataja või kaitseväe ülemjuhataja kuni kolmeks kuuks Kaitseliidu ülema kohusetäitja.

(6) Kaitseliidu ülema hukkamise, raske haavatasamise, raske haiguse või vangilangemise korral või kui ta ei saa oma ülesandeid täita muu mõjuva põhjuse tõttu, täidab neid kuni Kaitseliidu uue ülema ametisse nimetamiseni Kaitseliidu Peastaabi ülem.

(7) Kaitseliidu ülema ülesanded on:

- 1) Kaitseliidu tegevuse juhtimine ja Kaitseliidu esindamine;
- 2) Kaitseliidu tegevuskava koostamise korraldamine koostöös Kaitseväe Peastaabiga; [RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]
- 3) Kaitseliidu sõjalise väljaõppe korraldamine ja järelevalve;
- 4) Kaitseliidu finantseerimistaotluse koostamine ning esitamine kaitseministrile;
- 5) Kaitseliidu eelarveliste summade kasutamine keskjuhatuse otsuste kohaselt;
- 6) relvade, laskemoona ja muu sõjalise varustuse valitsemine;
- 7) Kaitseliidu struktuuriüksuse sisekorra kinnitamine, kui see ei ole kehtestatud kodukorras;
- 8) muude keskkogu ja keskjuhatuse otsuste elluviimine.

(8) Kaitseliidu ülema õigusakt on käskkiri. Kaitseväe juhatajal või kaitseväe ülemjuhatajal on õigus Kaitseliidu ülema käskkiri kehtetuks tunnistada.

(9) Kaitseliidu ülema juures tegutseb Kaitseliidu Peastaap, mille tööd juhib ülem, kes allub vahetult Kaitseliidu ülemale.

(10) Kaitseliidu Peastaabi ülema nimetab ametisse ning vabastab ametist kaitseväe juhataja või kaitseväe ülemjuhataja Kaitseliidu ülema ettepanekul. [RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

§ 12. Kaitseliidu üksuse juhtimise alused

(1) Kaitseliidu malevat, malevkonda ja teisi üksusi juhib vastava üksuse pealik.

(2) Maleva või sellega võrdsustatud üksuse pealiku nimetab ametisse kaitseväe juhataja või kaitseväe ülemjuhataja, malevkonna või sellega võrdsustatud üksuse pealiku – Kaitseliidu ülem.

(3) Maleva pealik allub vahetult Kaitseliidu ülemale. Maleva pealikule alluvad kõik maleva üksused ja nende pealikud.

(4) Kaitseliidu ametikohtade vastavus kaitseväe ametikohtadele kehtestatakse Kaitseliidu kodukorraga.

(5) Maleva või sellega võrdsustatud üksuse organid on pealik, juhatus, esindajatekogu (malevast väiksemal üksusel – üldkoosolek) ja revisjonikomisjon.

(6) Maleva või sellega võrdsustatud üksuse juhatuse, esindajatekogu (üldkoosoleku) ja revisjonikomisjoni moodustamise ja koosolekute korra ning liikmete volituste kestuse kehtestab Kaitseliidu põhikiri. Üksuse pealik ja tema abi kuuluvad juhatuse koosseisu valimisteta. Pealik on juhatuse esimees, tema abi – juhatuse esimehe abi.

(7) Maleva või sellega võrdsustatud üksuse esindajatekogu (üldkoosolek):

- 1) arutab üksuse üldtegevust puudutavaid küsimusi;
- 2) kinnitab üksuse eelarve ja selle kasutamise aruande;

3) valib juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed.

(8) Maleva või sellega võrdsustatud üksuse juhatuse ülesanded on:

- 1) üksuse üldtegevust puudutavate küsimuste arutamine;
- 2) üksuse majandusküsimuste otsustamine;
- 3) üksuse valduses ja kasutuses oleva vara, välja arvatud relvade, laskemoona ja muu sõjalise varustuse valitsemine Kaitseliidu keskjuhatuse kehtestatud korras;
- 4) hoolitsemine üksuse sissetulekute eest;
- 5) üksuse eelarve ja selle kasutamise aruande koostamine ja esitamine esindajatekogule kinnitamiseks;
- 6) lepingute sõlmimine keskjuhatuse kehtestatud korras;
- 7) esindajate valimine keskkogusse;
- 8) Kaitseliidu liikmeks ja Naiskodukaitse liikmeks vastuvõtmise otsustamine;
- 9) muud Kaitseliidu põhikirjaga kehtestatud ülesanded.

(9) Juhatuse otsuse kinnitab täitmiseks üksuse pealik. Juhul kui üksuse pealik otsust ei kinnita, on juhatusel õigus arutada küsimust uuesti või suunata see seisukohavõtmiseks Kaitseliidu keskjuhatusele.

(10) Maleva või sellega võrdsustatud üksuse pealiku ülesanded on:

- 1) üksuse tegevuse juhtimine;
- 2) üksuse relvade, laskemoona ja muu sõjalise varustuse valitsemine;
- 3) esindajatekogu kinnitatud eelarve piires maleva eelarvevahendite käsutamine;
- 4) sõjalise väljaõppe juhtimine ja järelevalve;
- 5) allüksuse juhatuse ametisse kinnitamine;
- 6) Kaitseliidu ja Naiskodukaitse liikmeks vastuvõtmise ja Kaitseliidust väljaarvamise kinnitamine;
- 7) Kaitseliidu ülema korralduste täitmine ja järelevalve nende täitmise üle;
- 8) üksuse juhatuse otsuste elluviimine;
- 9) allüksuse pealiku kinnitamine ametisse, kui see ei ole sätestatud teisiti.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 13. Kaitseliidu keskorganid

(1) Kaitseliidu keskorganid on keskkogu, keskjuhatuse ja keskrevisjonikomisjon.

(2) Kaitseliidu keskorgani liikmed valitakse tegevliikmete hulgast.

(3) Kaitseliidu keskkogu on Kaitseliidu tegevust korraldav kõrgeim organ, mille ülesanded on:

- 1) Kaitseliidu organisatsiooni ja üldtegevust puudutavate küsimuste arutamine ning nende kohta seisukohavõtmine;
- 2) vanematekogu, keskjuhatuse ja keskrevisjonikomisjoni liikmete ning Kaitseliidu auliikmete valimine;
- 3) riigieelarvest Kaitseliidu sihtotstarbelise finantseerimise taotluse ja eelarve kinnitamine;
- 4) Kaitseliidu majandusaasta aruande kinnitamine;
- 5) kinnisvara omandamise, võõrandamise ja pantimise otsustamine käesoleva seaduse § 34 lõikes 5 nimetatud loa taotlemiseks;
- 6) ettepanekute tegemine põhikirja ja kodukorra muutmiseks;
- 7) Kaitseliidu erioorganisatsiooni põhikirja kinnitamine;
- 8) sisseastumis- ja liikmemaksu suuruse kinnitamine.

(4) Kaitseliidu keskkogu moodustamise ja koosolekute korra ning liikmete volituste kestuse kehtestab Kaitseliidu põhikirja.

(5) Keskkogu otsuse viib ellu Kaitseliidu ülem, kellel on keskkogu otsuse suhtes vetoõigus. Vetoõiguse kasutamisel tuleb vetoalune küsimus uuesti arutusele keskkogu järgmisel koosolekul, mille otsus loetakse lõplikuks, kui esindatud on vähemalt kaks kolmandikku keskkogu esindajatest.

(6) Kaitseliidu keskjuhatuse on keskkogu koosolekute vaheajal tema pädevuse piires Kaitseliidu tegevust korraldav täitevorgan, mille ülesanded on:

- 1) riigieelarvest Kaitseliidu sihtotstarbelise finantseerimise taotluse ja eelarve ning majandusaasta aruande koostamine ja esitamine keskkogule;
- 2) eelarve täitmine;
- 3) Kaitseliidu nimel lepingute sõlmimine;
- 4) Kaitseliidu vara ja ettevõtete valitsemine, välja arvatud relvad, laskemoon ja muu sõjaline varustus;
- 5) keskkogu ja vanematekogu koosolekute töö korraldamine;
- 6) Kaitseliidu organisatsiooni ja üldtegevust puudutavate küsimuste arutamine ja nende kohta seisukohavõtmine;
- 7) põhikirja ja kodukorra muudatuste ettevalmistamine;
- 8) muude keskkogu ja vanematekogu antud ülesannete täitmine;
- 9) Kaitseliidu vara, välja arvatud relvad, laskemoon ja muu sõjaline varustus, kasutamise, lepingute sõlmimise ja eelarveliste vahendite kasutamise korra kehtestamine.

(7) Kaitseliitu esindavad õigustoimingutes keskjuhatuse volitatud isikud, kusjuures volitusele kirjutavad alla Kaitseliidu ülem ja üks keskjuhatuse liige.

(8) Kaitseliidu keskjuhatuse moodustamise, liikmete volituste kestuse ja koosolekute korra kehtestab Kaitseliidu põhikirja. Kaitseliidu ülem ja peastaabiülem kuuluvad keskjuhatusse koosseisu valimisteta.

(9) Keskjuhatuse otsused viib ellu Kaitseliidu ülem, kellel on keskjuhatuse otsuse suhtes vetoõigus. Vetoõiguse kasutamisel läheb vetoalune küsimus lõplikuks otsustamiseks keskkogu järgmisele koosolekule.

(10) Kaitseliidu vanematekogu on Kaitseliidu keskkogu poolt valitav korraldav organ, mis koosneb vähemalt 15 kaitseliitlasest – silmapaistvast riigi- ja avaliku elu tegelasest.

(11) Vanematekogu ülesanded on:

- 1) Kaitseliidu tegevuse üldeesmärkide määramine;
- 2) seisukohavõtmine Kaitseliidu kinnisvara omandamise, võõrandamise ja pantimise kohta;
- 3) Kaitseliidu sissetulekute eest hoolitsemine ning seisukohavõtmine eelarve ja selle täitmise aruande kohta;
- 4) seisukohavõtmine Kaitseliidu põhikirja ja kodukorra muutmise kohta;
- 5) muude küsimuste lahendamine, mis ei kuulu keskkogu pädevusse.

(12) Vanematekogu liikmekandidaadid esitab keskkogule keskjuhatus ja kinnitab keskkogu põhikirjas kehtestatud korras.

(13) Kaitseliidu keskreviisjonikomisjon on Kaitseliidu vara ja majanduslikku tegevust revideeriv organ, mille moodustamise ja tegutsemise korra kehtestab Kaitseliidu põhikirja.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 14. Kaitseliidu eriorganisatsioonid

(1) Kaitseliidu eriorganisatsioonid on Naiskodukaitse, Noored Kotkad ja Kodutütred.

(2) Naiskodukaitse on Kaitseliidu tegevust ja eesmärke toetav Eesti naiskodanike vabatahtlik ülemaaline organisatsioon.

(3) Noored Kotkad on poeglaste ja Kodutütred tütarlaste vabatahtlik ülemaaline noorteorganisatsioon, mille tegevuse eesmärk on isamaalises vaimus kasvatada noori vaimselt ja kehaliselt terveiks Eesti kodanikeks.

(4) Kaitseliidu eriorganisatsioonide põhikirjad kinnitab Kaitseliidu keskkogu Kaitseliidu põhikirjaga kehtestatud korras.

(5) Kaitseliidu eriorganisatsiooni juhi nimetab ametisse kaitseväge juhataja või kaitseväge ülemjuhataja Kaitseliidu ülema ettepanekul.

3. peatükk KAITSELIIDU KOOSTÖÖ TEISTE ISIKUTEGA

§ 15. Koostöö maavalitsuste ja kohalike omavalitsustega

(1) Oma ülesannete täitmiseks teeb Kaitseliit koostööd maavalitsuste ja kohalike omavalitsustega.

(2) [Kehtetu –RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 16. Koostöö politseiga

(1) Kaitseliidu liige võib osaleda politseitegevuses abipolitseiniku seaduse alusel.

(2)

[Kehtetu -RT I, 20.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(3) Kaitseliidu liikmel on abipolitseiniku ülesannete täitmisel abipolitseinikule abipolitseiniku seaduses sätestatud õiguslik seisund ja sotsiaalsed tagatised.

(4) Kaitseliit osaleb riigipiiri valvamisel [Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras](#).
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 17.–§ 18.

[Kehtetud –RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

§ 19. Koostöö teiste juriidiliste isikutega

Kaitseliidu üksused ja eriorganisatsioonid osutavad teistele juriidilistele isikutele nende palvel võimalustekohast abi riigikaitsealaste teadmiste õpetamisel ja riigikaitsetahte kasvatamisel. Sellekohase tegevuse korraldamiseks võib üksuse pealik või volitatud esindaja sõlmida koostöölepingu.

§ 20. Kaitseliidu kasutamise erijuhud

Kaitseliitu kasutatakse kaitsejõudude koosseisus ilma sõjalise tegevuseta:

1) hädaolukorra lahendamiseks, päästetöö tegemiseks ja turvalisuse tagamiseks – hädaolukorra seaduses sätestatud korras;

[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

2) erakorralise seisukorra ajal – erakorralise seisukorra seaduses sätestatud korras.

4. peatükk KAITSELIIDU SÕJALINE VÄLJAÕPE

§ 21. Sõjalise väljaõppe eesmärk ja üldine korraldus

(1) Kaitseliidu sõjalise väljaõppe põhieesmärk on saavutada oma liikmete lahinguvalmidus vastavalt Kaitseliidu tegevuskavale.

(2) Kaitseliidul on õigus korraldada sõjalisi õppusi ja harjutusi.

(3) Sõjalise väljaõppe korraldamiseks on Kaitseliidul oma õppe- ja harjutuskohad. [Kaitseliidu lasketiirudele esitatavad nõuded ja nende kasutamise kord kehtestatakse kaitseministri määrusega](#). Kaitseliidul on õigus tasuta kasutada kaitsejõudude õppe- ja harjutuskohti, mille kasutamise korda kehtestab kaitseminister, kooskõlastades selle vajaduse korral siseministriga.

(4) Kaitseliidul on õigus kasutada sõjalises väljaõppes instruktoreid väljastpoolt oma organisatsiooni, sealhulgas väljastpoolt Eestit.

§ 22. Sõjalise väljaõppe ja valmisoleku tagamine

(1) Kaitseliidu sõjalise väljaõppe kavas ettenähtud sõjalist väljaõpet korraldatakse riigi toetusel.

(2) Kaitseväge juhataja ettepanekul teostab Kaitseministeerium Kaitseliidu varustamist relvade, lahingutehnika, vormiriietuse, materiaal-tehniliste ja muude vahenditega ning vastavate mobilisatsioonivarude soetamist, säilitamist ja uuendamist.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud vahendeid võivad Kaitseliit ja tema üksused soetada põhikirjas kehtestatud korras ka riigieelarveväliste vahendite arvel või vastu võtta annetusena.

(4) [Kaitseliit peab käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud vahendite arvestust või registrit kaitseministri kehtestatud korras](#), kusjuures relvad kantakse Kaitseliidu relvaregistrisse.

5. peatükk KAITSELIIDU LIIKME ÕIGUSLIK SEISUND

§ 23. Kaitseliidu tegevliikme õiguslik seisund teenistuskohustuse täitmisel

(1) Ülesande täitmist, mis Kaitseliidu tegevliikmele antakse käsu korras vastavalt kaitseväge määrustikele ja Kaitseliidu kodukorrale, loetakse teenistuskohustuse täitmiseks.

(2) Teenistuskohustuse täitmise ajal on Kaitseliidu tegevliige riigivõimu esindaja, tema elu, au ja väärikust kaitseb seadus.

(3) Teenistuskohustuse täitmise ajal võrdsustatakse Kaitseliidu tegevliige tegevteenistuses oleva kaitsevaelasega ja selle aja kestel laienevad temale tegevteenistuses oleva kaitsevaelase kohta kehtestatud õigusaktid ja määrustikud käesolevas seaduses sätestatud ulatuses.

(4) Kaitseliidu tegevliige loetakse teenistuskohustuse täitmisel olevaks hetkest, millal ta on asunud täitma pealiku käsku.

(5) Teel teenistuskohustuse täitmisele või sealt tagasi loetakse Kaitseliidu tegevliige teenistuskohustuse täitmisel olevaks juhul, kui liikumine toimub käsu andja poolt varem kindlaksmääratud korras.

§ 24. Kaitseliidu liikme õiguslik seisund väljaspool teenistuskohustuse täitmist

(1) Kaitseliidu tegevliige loetakse teenistuskohustuse täitmise lõpetanuks, kui ta on lõpetanud pealiku antud käsu täitmise.

(2) Väljaspool teenistuskohustuse täitmist loetakse Kaitseliidu liige kaitseliitlaseks juhul, kui ta kannab Kaitseliidu vormiriietust ja tunnuseid või erariietel Kaitseliidu eraldusmärki või kui ta välistunnusteta esinedes teatab, et tegutseb kaitseliitlasena, ja tõendab, et ta on Kaitseliidu liige. Vastasel juhul loetakse ta tsiviilisikuks.

§ 25. Kaitseliidu tegevliikme kohustused

(1) Kaitseliidu liige on kohustatud:

- 1) kaitsma Eesti iseseisvust ja tema põhiseaduslikku korda;
- 2) järgima seadusi ja muid õigusakte, tema suhtes kehtivaid kaitseväge määrustikke, Kaitseliidu põhikirja ja kodukorda;
- 3) vastuvaidlematult ja kiiresti täitma pealiku kõik seaduslikud käsud ja korraldused ning, kui käsu täitmine on takistatud, sellest viivitamata koos põhjendusega käsu andjale ette kandma;
- 4) korras hoidma talle Kaitseliidu poolt antud relva, laskemoona ja muid vahendeid;
- 5) käsu korral või Kaitseliidust lahkudes Kaitseliidule tagastama talle antud relva, laskemoona ja muud vahendid kodukorraga kehtestatud korras ja tähtajaks;
- 6) teenistuskohustuse täitmisel kandma Kaitseliidu vormiriietust ja tunnuseid või erariietel Kaitseliidu eraldusmärki;
- 7) aitama politseid ning päästeasutust üldsusele ohtlike juhtumite puhul avaliku korra jaluleseadmisel ja kurjategija tabamisel ning õnnetuste korral;
- 8) viivitamata teatama oma pealikule igast teost või kavatsusest, mis on suunatud Eesti iseseisvuse või tema põhiseadusliku korra vastu;
- 9) osalema kehtestatud ulatuses ja korras Kaitseliidu sõjalises väljaõppes, riigikaitsete ülesannete täitmises ning muus Kaitseliidu tegevuses.

(2) Kaitseliidu liikmeks olemine ei vabasta isikut kaitseväeteenistuse kohustusest.

(3) Kaitseliidu liige vabaneb liikme kohustuste täimisest kodukorraga kehtestatud korras.

[RT I 2004, 89, 612- jõust. 31.12.2004]

§ 26. Kaitseliitlase relvad

(1) Kaitseliidu tegevliikmel on õigus hoida ja kanda Kaitseliidu poolt talle väljaantud ja isiklike relvi, erivahendeid ning laskemoona.

(2) Riigi poolt Kaitseliidule antud relvad kantakse Kaitseliidu riigirelvade registrisse. Kaitseliidu riigirelvade register ja Kaitseliidu isiklike relvade register koos moodustavad Kaitseliidu relvaregistri, mis on kaitsejõudude relvaregistri osa .

(3) Kaitseliitlase isiklik relv käesoleva seaduse mõistes on Kaitseliidu tegevliikme isiklikus omandis olev relv, mis kuulub kandmisele Kaitseliidu isiklike relvade registrisse.

(4) Relvade kandmise korra teenistuskohustuse täitmisel, Kaitseliidu tegevliikmetele Kaitseliidu poolt väljaantavate relvade väljaandmise ja tagastamise korra ning kaitseliitlastele Kaitseliidu poolt väljaantud ja isiklike relvade hoidmise ja kandmise korra kehtestab Kaitseliidu kodukord.

(5) Kaitseliidu tegevliikmele väljastatakse dokument, mis tõendab tema õigust kanda sellele märgitud relvi.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud [dokumendi vormi ja sellele kantavate andmete loetelu kinnitab kaitseminister](#) .

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud dokument annab Kaitseliidu tegevliikmele õiguse soetada sellele märgitud relva jaoks laskemoona.

(8) Kaitseliidu tegevliikmel on õigus:

- 1) [hoida oma elukohas temale Kaitseliidu poolt antud ja isiklike relvi, laskemoona ja muid vahendeid Vabariigi Valitsuse kehtestatud tingimustel ja korras](#) ;
- 2) [Kehtetu –RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(9) Kaitseliidu liikmel on keelatud Kaitseliidu poolt temale antud tulirelva, laskemoona või muud vahendit edasi anda teisele isikule ilma pealiku käsuta.

§ 27. Kaitseliitlase isikliku relva soetamine

(1) Kaitseliitlane võib soetada isikliku relva maleva pealiku või Kaitseliidu ülema poolt konkreetse relvamudeli soetamiseks väljaantud soetamisloa alusel.

(2) Kaitseliitlane on kohustatud kandma isikliku relva, arvates soetamisest, nii kiiresti kui võimalik, kuid mitte hiljem kui seitsme päeva jooksul, Kaitseliidu isiklike relvade registrisse. Relv kantakse registrisse kaitseliitlasele väljaantud soetamisloa alusel, kusjuures soetamisluba jääb relva registrisse kandnud Kaitseliidu malevasse.

(3) Soetamisluba annab õiguse hoida ja kanda loale märgitud relva kuni selle kandmiseni Kaitseliidu isiklike relvade registrisse.

(4) Kui kaitseliitlane soovib soetada relva, mis ei ole teise kaitseliitlase isiklik relv või mida ei müüda Kaitseliidu kaudu, annab maleva pealik või Kaitseliidu ülem välja kolmest osast koosneva soetamisloa, mille:

- 1) C-osa jääb Kaitseliidu malevasse, kust anti relvasoetamisluba;
- 2) A-osa jääb relva müüjale;
- 3) B-osa jääb relva omanikule ja annab õiguse hoida ja kanda sellele märgitud relva kuni selle kandmiseni Kaitseliidu isiklike relvade registrisse.

(5) [Soetamisloa vormi kehtestab kaitseminister](#) .

§ 28. Kaitseliitlasele relvasoetamisloa andmine

(1) Maleva pealik või Kaitseliidu ülem võib anda kaitseliitlasele relvasoetamisloa, kui:

- 1) kaitseliitlane on läbinud relvaeksami;
- 2) kaitseliitlase suhtes ei ole ilmnenud asjaolusid, mis annavad alust oletada, et ta on enda või teise isiku turvalisust ohustava eluviisi või käitumise tõttu relva omamiseks sobimatu.

(2) Relvaeksamil kontrollitakse kaitseliitlase teadmisi relva kandmist, hoidmist ja kasutamist reguleerivatest õigusaktidest, samuti tema teadmisi ja oskusi relva kandmises ja relvaga ümberkäimises. Relvaeksami korra kinnitab Kaitseliidu ülem oma käskkirjaga.

§ 29. Kaitseliitlase relvakandmisõiguse peatamine

(1) Maleva pealik või Kaitseliidu ülem võib oma käsuga peatada kaitseliitlase § 26 lõikes 1 sätestatud õiguse, kui ilmnevad asjaolud, mille põhjal võib oletada, et kaitseliitlane on enda või teise isiku turvalisust ohustava eluviisi või käitumise tõttu relvade hoidmiseks ja kandmiseks sobimatu.

(2) Kaitseliitlane, kelle relvakandmisõigus on peatatud, on kohustatud vastava käsu teadasaamisel viivitamatult Kaitseliitu hoiule tooma tema käes olevad Kaitseliidu väljaantud relvad ja isiklikud relvad.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaolude äralangemisel taastab maleva pealik või Kaitseliidu ülem oma käsuga kaitseliitlase relvakandmisõiguse.

§ 30. Kaitseliitlase isikliku relva võõrandamine

(1) Kaitseliitlane võib isikliku relva võõrandada vastavat relvaluba omavale isikule või Kaitseliidule.

(2) Kaitseliitlase lahkumisel Kaitseliidust võõrandab ta oma relva või kannab selle riiklikku tsiviilrelvade registrisse kuue kuu jooksul, arvates Kaitseliidust lahkumisest.

(3) Kui Kaitseliidust lahkunud isik ei ole kuue kuu jooksul, arvates tema Kaitseliidust lahkumisest, isiklikku relva võõrandanud, võib Kaitseliit relva võõrandada ise või korraldada selle võõrandamise vastavat tegevusluba omava isiku kaudu. Relva omanikule makstakse relva müügist saadud rahasumma, millest arvatakse maha relva võõrandamisel tehtud kulutused.

(4) Kaitseliidu poolt relva võõrandamisel makstakse Kaitseliidust lahkunud isikule kohe välja võõrandamisotsuse vastuvõtnud ametiisiku määratud õiglane hüvitis.

(5) Kaitseliidu poolt relva võõrandamise korraldamisel vastavat tegevusluba omava isiku kaudu makstakse relva omanikule relva müügist saadud rahasumma, millest arvatakse maha relva võõrandamisel tehtud kulutused.

(6) Kui Kaitseliidust lahkunud isiku isiklikku relva ei ole võõrandatud ühe aasta jooksul, arvates isiku lahkumisest Kaitseliidust, muudetakse relv omaniku kulul laskekõlbmatuks ja tagastatakse omanikule.

§ 31. Kaitseliidu liikme vastutus

- (1) Kaitseliidu liige kannab vastutust seadustes ja muudes õigusaktides ettenähtud korras.
- (2) Ebaseadusliku käsu või korralduse täitmine ei vabasta Kaitseliidu liiget vastutusest.
- (3) Teenistuskohustuse täitmisel toimepandud distsiplinaarsüüteo eest kannab Kaitseliidu tegevliige tegevteenistuses olevale kaitseväelasele laienevat distsiplinaarvastutust kaitsevæ distsiplinaarseaduses sätestatud ulatuses ja korras. Kaitseliidu kodukorraga võib kehtestada, et kaitsevæ distsiplinaarseaduses sätestatud distsiplinaarkaristusi ei kohaldata Kaitseliidu liikmetele täies ulatuses.
- (4) Kaitseliidu pealikud on pädevad kohaldama alluvatele ergutusi teenistuskohustuse püüdliku täitmise ja teenistusalaste edusammude eest ning distsiplinaarkaristusi nende poolt toimepandud distsiplinaarsüütegude eest kaitsevæ distsiplinaarseaduses ning Kaitseliidu kodukorras sätestatud ulatuses ja korras.
- (5) Kaitseliidu liige kannab isiklikku ja varalist vastutust temale Kaitseliidu poolt antud relva, isikliku relva, laskemoona ja muude vahendite eest.
- (6) Kaitseliidu liige, kes rikub Kaitseliidu põhikirja, ei täida talle pandud kohustusi või tekitab oma tegevusega kahju Kaitseliidu huvidele, kannab vastutust Kaitseliidu liikmele kodukorras kehtestatud ulatuses ja korras või arvatakse Kaitseliidust välja põhikirjas kehtestatud korras.

§ 32. Kaitseliidu liikme õiguslik kaitse ja tagatised

- (1) Kellelgi pole õigust kohustada Kaitseliidu liiget täitma ülesannet, mis pole Kaitseliidule pandud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega.
- (2) Kaitseliidu liikmel on õigus:
  - 1) võtta osa Kaitseliidu tööst ja tegevusest;
  - 2) olla valitud Kaitseliidu valitavasse organisse või valitavale kohale Kaitseliidu põhikirjas ja kodukorras kehtestatud korras;
  - 3) sõlmida Kaitseliiduga töö- või teenistuslepingut;
  - 4) olla kehtestatud korras esitatud teenetemärgi saamiseks;
  - 5) kanda kehtestatud korras Kaitseliidu vormiriietust, embleeme ja tunnuseid;
  - 6) saada Kaitseliidu liikmele kehtestatud ergutusi, soodustusi ja hüvitusi.
- (3) Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras on:
  - 1) riigieelarvelises asutuses või ettevõttes töötaval Kaitseliidu tegevliikmel õigus tema maleva pealiku taotlusel Kaitseliidu väljaõppes osalemiseks ja teenistuskohustuste täitmiseks saada ühe aasta jooksul kuni viis päeva vabastust tööülesannete täitmisest koos tema keskmise palga säilitamisega ;
  - 2) tööandja kohustatud Kaitseliidu tegevliikme ja maleva pealiku taotlusel võimaldama riigieelarvelises asutuses või ettevõttes töötavale Kaitseliidu tegevliikmele Kaitseliidu teenistuskohustuste täitmiseks ühe aasta jooksul kuni viis päeva palgata puhkust ;
  - 3) Kaitseliidu tegevliikmel õigus saada kompensatsiooni Kaitseliidu sõjalises väljaõppes osalemisel tehtud kulutuste eest ;
  - 4) kaitsevæ reservväelastega ühisele õppekogunemisele kutsutud Kaitseliidu tegevliikmel õigus saada hüvitus reservväelastega võrdses ulatuses .
- (4) Kaitseliidu tegevliikme mittesüülise invaliidistumise korral teenistuskohustuse täitmise ajal, kui see töö kaasa tema töövõime osalise või täieliku kaotuse, maksab riik talle ühekordset toetust kaitsevælaste kohta kaitsevæteenistuse seaduses sätestatud ulatuses ja korras.
- (5) Kaitseliidu tegevliikme mittesüülise hukkimise korral teenistuskohustuse täitmise ajal maksab riik tema ülalpidamisel olnud isikutele ühekordset toetust kaitsevælaste kohta kaitsevæteenistuse seaduses sätestatud ulatuses ja korras ning tema matus korraldatakse riigi kulul.
- (6) Invaliidistumine või hukkimine loetakse mittesüüliseks, kui selle toimumise ajal järgis Kaitseliidu tegevliige tema kohta kehtivaid õigusakte või täitis pealiku käsku.
- (7) Kaitseliidu liikme, kes ei kuulu mobiliseerimisele, võib mobilisatsiooni korral ja sõjaajal võtta vabatahtlikuna tegevteenistusse kaitsevæ juhataja või ülemjuhataja kehtestatud korras.
- (8) Kaitseliidu au-, toetaja- ja noorliikmel on kõik tegevliikme õigused, kui seadus ei sätesta teisiti. Kui see ei ole vastuolus seadusega, on välismaalasest Kaitseliidu au- või toetajaliikmel tegevliikmega võrdsed õigused.

6. peatükk

KAITSELIIDU VARA JA ÕIGUSVÕIME

§ 33. Kaitseliidu vara

(1) Kaitseliidu vara on:

- 1) enne käesoleva seaduse jõustumist tema omandis olnud vara;
- 2) vara, mis Kaitseliidu taotlusel antakse käesoleva seaduse alusel tema omandisse;
- 3) vara, mis soetatakse riigieelarvest selleks eraldatud vahenditega;
- 4) vara, mille teine isik võõrandab Kaitseliidu kasuks;
- 5) vara, mis soetatakse siseastumis- ja liikmemaksude arvel;
- 6) vara, mis on saadud muul seadusega lubatud viisil.

(2) Kaitseliidul on õigus omada vara, mis oli Kaitseliidu või tema üksuse või allüksuse omand enne 1940. aasta 16. juunit.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

(3) Kaitseliidu sisseastumis- ja liikmemaksu tasumise kord kehtestatakse põhikirjaga.

(4)–(5)

[Kehtetud – RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 34. Kaitseliidu vara kasutamine

(1) Kaitseliit on vara omanik, kes valdab, kasutab ja käsutab oma vara käesolevas seaduses, teistes õigusaktides ja oma põhikirjas sätestatud ulatuses ja korras.

(2) Kaitseliit võib anda tähtajaliselt teise isiku kasutusse ainult sellist vara, mille suhtes Kaitseliidu keskk juhatus on seisukohal, et see on Kaitseliidu eesmärkide saavutamiseks vajalik, kuid mida hetkel ei ole võimalik või otstarbekohane sel eesmärgil kasutada.

(3) Kaitseliit omandab vallasvara ning vajaduse korral võõrandab ja teostab muid tehinguid seaduses sätestatud ja Kaitseliidu põhikirjaga kehtestatud korras.

(4) Kaitseliidu relvade ja laskemoona soetamise, relvade valmistamise, parandamise, ümbertegemise ja lammutamise korra, samuti Kaitseliidu relvade ning laskemoonaga lubatud tehingute liigid ja teostamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus .

(5) Kaitseliit omandab kinnisvara ning pandib ja võõrandab temale kuuluvat kinnisvara Kaitseliidu keskkogu otsusel ja Vabariigi Valitsuse loal.

(6) Kaitseliit vastutab oma kohustuste eest oma varaga.

(7) Kaitseliit kasutab oma vara põhikirjalise tegevuse arendamiseks, lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja ülesannetest.

(8) Vara, mis on saadud Kaitseliidu maleva või muu üksuse majandustegevuse tulemusena või talle tehtud annetuseks või selle arvel, võib tema valdusest ja kasutusest ära võtta ainult selle maleva esindajatekogu või üksuse üldkoosoleku nõusolekul.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 35. Kaitseliidu õigusvõime

(1) Kaitseliidul ei või olla õigusi ja kohustusi, mis on vastuolus tema eesmärkidega.

(2) Kaitseliidul on õigus:

- 1) sõlmida lepinguid;
- 2) asutada huvialaringe, harjutusväljakuid ja lasketiire;
- 3) avada puhkekodusid, puhke- ja spordibaase ning toitlustuskohti;
- 4) välja anda ajalehti, ajakirju, õpikuid, käsiraamatuid ja muid trükiseid;
- 5) korraldada korjandusi ning avalikke, sealhulgas tasulisi üritusi;
- 6) pidada töökodasid ja kauplusi;
- 7) olla keskkogu või keskkjuhatus otsusel osauhingu osanik ja aktsiaseltsi aktsionär;
- 8) asutada keskkogu või keskkjuhatus otsusel eraõiguslikke juriidilisi isikuid oma seadusjärgse ja põhikirjalise tegevuse toetamiseks.

9) [Kehtetu – RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

(3) [Kehtetu – RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

(4) Laenu on Kaitseliidul õigus võtta Vabariigi Valitsuse loal.

(5) Kaitseliidul ei ole õigust:

- 1) tagada oma varaga füüsiliste ja juriidiliste isikute kohustusi;
- 2) olla täisühingu osanik;
- 3) olla usaldusühingu täisosanik;
- 4) juhtida täis- ega usaldusühingut.

6¹. peatükk VALVE

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 35¹. Valve osutamine

(1) Valve käesoleva seaduse tähenduses on Eesti Vabariigi välisesinduse, riigikaitse objekti või vara ja nende ümbruse jälgimine ründeohu või ründe avastamiseks, õigusrikkumise ärahoidmiseks või takistamiseks ning ohu kõrvaldamiseks ja meetmete võtmine valvatava objekti või vara puutumatus tagamiseks.

(2) Objektide või vara loetelu, mida Kaitseliit võib valvata, [kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega](#) .

(3) Objekti või vara valve korraldamise ülesande annab Kaitseliidule kaitseväge juhataja, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud Vabariigi Valitsuse määruses sätestatud. Kaitseväge juhataja teavitab esimesel võimalusel oma käsust ja selle sisust kirjalikult kaitseministrit.

(4) Valvelepingu valvatava objekti või vara valdajaga sõlmib Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik.

(5) Valvelepingus peavad sisalduma vähemalt järgmised andmed:

- 1) valvet korraldava Kaitseliidu struktuuriüksuse nimetus, selle esindaja nimi ja kontaktandmed;
- 2) valve osutamise aeg ja kestus;
- 3) objekti või vara valvurite maksimaalne arv;
- 4) valvuri tööpiirkond;
- 5) valvatava objekti või vara omaniku esindaja nimi ja kontaktandmed;
- 6) objekti või vara valvuril kasutada lubatud relvade ja erivahendite loetelu;
- 7) valvelepingu muutmise tingimused.

(6) Valve korraldamise tasu ja selle kasutamise tingimused määratakse kindlaks riigivara valitseja ja Kaitseliidu vahel sõlmitavas riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingus.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 35². Valvuri staatus

(1) Valvur on isik, kes osutab valvet käesoleva seaduse § 35¹ lõike 1 tähenduses.

(2) Valvuriks võib olla vähemalt 19-aastane Kaitseliidu tegevliige.

(3) Valvur peab olema läbinud Kaitseliidu korraldatava valvuri väljaõppe, mille õppekava kinnitab kaitseväge juhataja.

(4) Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik sõlmib valvuriga vastavalt töölepingu seadusele töölepingu, milles muu hulgas näidatakse ära valvatava objekti valdaja või tema volitatud esindaja, kellel on õigus anda valvurile ajutisi korraldusi tööülesannete täitmisel. Valvatava objekti valdajal või tema volitatud esindajal ei ole õigust anda valvurile ülesandeid, mida ei ole sätestatud käesoleva seaduse § 35¹ lõikes 4 nimetatud lepingus.

(5) Valvet ei loeta teenistuskohustuse täitmiseks käesoleva seaduse § 23 lõike 1 tähenduses ja avalikuks teenistuseks avaliku teenistuse seaduse tähenduses.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 35³. Valvuri õigused ja kohustused

(1) Valvur kannab töökohustusi täites Kaitseliidu poolt eraldatud vormiriietust ja identifitseerivat käesidet.

(2) Käesideme kirjelduse ja kandmise korra [kehtestab kaitseminister määrusega](#) .

(3) Valvuril on õigus:

- 1) tõkestada pääs valvatavale objektile või kinni pidada isik, kes püüab sinna siseneda loata või muu seadusliku aluseta;
- 2) kinni pidada isik, kes on loata sisenenud valvatavale objektile;
- 3) kinni pidada isik, keda kahtlustatakse valvataval objektil toimepandud süüteo;

4) kinni pidada isik, kes tungib või on tunginud valvatavale objektile, viibib seal asjakohase loa või muu seadusliku aluseta, ohustab valvatavat objekti, seal hoitavat vara, objektile viibivaid isikuid või takistab valvurit tema ülesannete täitmisel;

5) kõrgendatud ohu korral kontrollida isiku sisenemisel valvatavale objektile või sealt lahkumisel isikut või tema riietust või temaga kaasas olevat asja vaatlemise ja kompimise teel või tehnilise vahendi või vastava väljaõppe saanud teenistuskooera abil, et veenduda, et isiku valduses ei ole esemeid või aineid, millega ta võib ohustada ennast või teisi isikuid või mille omamine on keelatud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 2 kuni 4 sätestatud alustel kinni peetud isikut teavitatakse kinnipidamise põhjusest ning vajaduse korral käesolevas peatükis sätestatud valvuri õigustest ja kohustustest.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 sätestatud alusel kinni peetud isik tuleb viivitamata juhatada valvatavalt objektilt välja ja vabastada.

(6) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 3 ja 4 sätestatud alustel kinni peetud isik tuleb viivitamata üle anda pädevale ametiasutusele.

(7) Valvur võib kinnipeetud isiku või temaga kaasas oleva asja, sealhulgas transpordivahendi läbi vaadata, et kindlustada, et isiku valduses ei ole eset või ainet, millega ta võib ohustada ennast või teisi isikuid või mille omamine on keelatud.

(8) Valvuril on õigus toimetada kinnipeetud isik teenistusruumi isiku ja temaga kaasas oleva asja läbivaatuseks või kuni tema üleandmiseni pädevale ametiasutusele. Isiku kinnipidamisest üleandmise eesmärgil teavitab valvur viivitamata pädevat ametiasutust. Isikut ei või kinni pidada kauem kui kuus tundi.

(9) Valvuril on õigus võtta käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud ese või aine hoiule. Eseme või aine hoiulevõtmine dokumenteeritakse. Koos kinnipeetud isiku üleandmisega antakse pädevale ametiasutusele üle ka isiku läbivaatusel hoiule võetud ese või aine. Isiku vabastamisel tagastatakse talle ese või aine viivitamata, välja arvatud juhul, kui ese või aine omamiseks on vajalik luba, mis isikul puudub. Keelatud aine või esemete omamisest teavitab valvur pädevat ametiasutust esimesel võimalusel.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 35⁴. Valvurile ette nähtud tagatised

(1) Kui tööülesande täitmise tagajärjel tekib valvuril püsiv töövõimetus, maksab Kaitseliit talle hüvitisena:

- 1) töövõime osalise kaotuse korral – valvuri ühe aasta töötasu;
- 2) töövõime täieliku kaotuse korral – valvuri kolme aasta töötasu.

(2) Valvuri hukkamise korral tööülesande täitmisel maksab Kaitseliit ühekordse hüvitisena valvuri viie aasta töötasu, mis jaotatakse võrdselt toetust saama õigustatud isikute vahel. Toetust saama õigustatud isikuteks on valvuri lesk ja isik, kelle suhtes valvur täitis perekonnaseadusest tulenevat ülalpidamiskohustust.

(3) Hüvitis arvutatakse püsivalt töövõimetu või hukkunud valvuri viimase 12 kuu keskmise töötasu alusel.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud hüvitis makstakse välja kahes võrdses osas. Esimene osa makstakse välja 30 päeva jooksul pärast töövõimetus määrämist kinnitava teabe esitamist Kaitseliidule. Teine osa makstakse välja esimese makse tegemisest ühe aasta möödumisel eeldusel, et töövõime ei ole taastunud. Töövõime taastumisel jäetakse teise osa väljamakse tegemata.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud hüvitis makstakse välja kolmes võrdses osas. Esimene osa makstakse välja 30 päeva jooksul pärast töövõimetus määrämist kinnitava teabe esitamist Kaitseliidule. Teine osa makstakse välja esimese makse tegemisest ühe aasta möödumisel ja kolmas osa kahe aasta möödumisel eeldusel, et töövõime ei ole osaliselt või täielikult taastunud. Töövõime osalisel taastumisel vähendatakse väljamaksmisele kuuluvat osa poole võrra. Töövõime täielikul taastumisel enne teise või kolmanda osa väljamaksmiseks ettenähtud tähtaega jäetakse vastava osa väljamakse tegemata.

(6) Hüvitis saama õigustatud isikul on õigus hüvitisit taotleda ühe aasta jooksul arvates töövõimetus määrämisest või valvuri hukkamisest.

(7) Hüvitis maksmine ei vabasta Kaitseliitu muudest seadusega sätestatud kohustustest valvuri püsiva töövõimetus hüvitamisest.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 35⁵. Relvad ja erivahendid

(1) Valvuril on õigus tööülesande täitmisel kanda sõjaväe-, külm- ja gaasirelva ning erivahendit.

(2) Sõjaväerelv on käesoleva peatüki tähenduses sõjaväerelvade registrisse kantud püstol, revolver, püss ja automaattulirelv.

(3) Külmrelv on käesoleva peatüki tähenduses kumminui ja teleskoopnui.

(4) Gaasirelv on käesoleva peatüki tähenduses gaasipihusti.

(5) Erivahend on käesoleva peatüki tähenduses:

- 1) soomus- ja muu kuulikindel vest;
- 2) käeraud;
- 3) teenistuskoer;
- 4) kaitsekiiver.

(6) Sõjaväe-, külm- ja gaasirelva käitlemine toimub relvaseaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 35⁶. Sunni kasutamine

(1) Sund on käesoleva seaduse tähenduses füüsilise isiku, looma või asja mõjutamine füüsilise jõuga, sõjaväe-, külm- või gaasirelvaga või erivahendiga. Sunni kasutamisel tuleb hoiduda füüsilise isiku, looma või asja kahjustamisest suuremal määral, kui see on konkreetsel juhul vältimatu.

(2) Füüsilist jõudu võib valvatava objekti kaitsmisel kasutada, kui ohu väljaselgitamine ja tõrjumine, isiku kinnipidamine või tema tegevuse tõkestamine valvuri suulise korraldusega ei ole õigel ajal võimalik või kui isik ei reageeri valvuri õiguspärasele korraldusele.

(3) Erivahendit võib valvatava objekti kaitsmisel kasutada valvuri või muu isiku vastu toimepandava ründe tõkestamiseks, kui sellega kaasneb oht valvuri või muu isiku elule või tervisele, ja isiku kinnipidamisel, kui on alust arvata, et ta võib põgeneda, rünnata valvurit või ohustada teisi isikuid või ennast.

(4) Käeraudu võib valvatava objekti kaitsmisel kasutada isiku kinnipidamisel, kui on alust arvata, et isik võib põgeneda, rünnata valvurit või ohustada teisi isikuid või ennast.

(5) Teenistuskoera võib kasutada valvatava objekti valveks ja kaitsmiseks. Teenistuskoer peab olema läbinud vähemalt põhidressuuri ja alluma oma juhi käsklustele. Suukorvita teenistuskoeraga võib valvataval objektil liikuda juhul, kui koer on rihma otsas või kui territoorium on aiaga piiratud ja teenistuskoera kasutamisest teavitavad asjakohased sildid. Teenistuskoera ei või jätta valvataval objektil järelevalveta.

(6) Valvur võib kasutada isiku suhtes sõjaväerelva ainult tema ründamisvõime tuks muutmiseks juhul, kui seda eesmärki ei ole võimalik saavutada käesoleva seaduse §-s 35⁵ nimetatud muu relva või erivahendiga ning kui see on ühtlasi vajalik, et tõrjuda vahetut ohtu elule või raske tervisekahjustuse tekitamisele.

(7) Enne sunni kasutamist on valvur kohustatud hoiatama isikut, kelle vastu ta kavatseb sundi kasutada. Hoiatamisest võib loobuda, kui hoiatamine ei ole juhtumi asjaoludest tulenevalt võimalik. Sõjaväerelva kasutamine ilma eelneva hoiatuseta on lubatud ainult selleks, et tõrjuda vahetut ohtu elule või raske tervisekahjustuse tekitamisele. Rahvahulga vastu ei või sõjaväerelva ilma hoiatamata kasutada.

(8) Kui sunni kasutamine valvuri poolt tekitab isikule tervisekahjustuse või põhjustab isiku surma, on valvur kohustatud pädevat ametiasutust juhtumist viivitamata suuliselt teavitama ja esitama kirjaliku teate ühe ööpäeva jooksul pärast sündmuse toimumist.

(9) Kirjalikus teates märgitakse juhtumi toimumise aeg ja koht, sündmuse asjaolud, sunni kasutaja nimi ja selle isiku andmed, kelle vastu sundi kasutati ning kirjeldatakse sunni kasutamise tagajärgi. Välisriigis toimunud juhtumi korral jäetakse sunni kasutaja nimi märkimata ning teate kinnitab valvatava objekti valdaja.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 35⁷. Kaitseliidu objektide või vara valvet korraldamine

(1) Kaitseliidu objektide või vara valvet rahastatakse Kaitseliidu eelarvest.

(2) Kaitseliidu objektide või vara valvet korraldatakse käesoleva seaduse §-des 35² kuni 35⁶ sätestatud korras.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

7. peatükk

KAITSELIIDU FINANTSEERIMINE JA JÄRELEVALVE

§ 36. Finantseerimine

Kaitseliitu finantseeritakse:

- 1) riigieelarvest;
- 2) sisseastumis- ja liikmemaksudest;
- 3) kehtestatud korras sõlmitud lepingute alusel saadud vahenditest;
- 4) annetustest ja sponsorstudest;
- 5) eelarvevälistest sihtkapitalidest ja -fondidest ning muudest laekumistest;
- 6) muudest seaduslikult saadud vahenditest.

§ 37. Eelarve

(1) Kaitseliidu kõikide tulude ja kulude kohta koostatakse tasakaalustatud eelarve.

(2) Riigieelarvest Kaitseliidule eraldatud vahendeid kasutatakse sihtotstarbeliselt.

(3) Riigieelarvevälised tulud laekuvad tulu saanud maleva või muu üksuse arvele ja neid kasutatakse keskjuhatuse kehtestatud korras.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 38. Revisjon, kontroll ja aruandlus

(1) Riigikontrollil on õigus kontrollida Kaitseliidu majandustegevust Riigikontrolli seaduses sätestatud korras.

(2) Kaitseliidu majandustegevust kontrollitakse käesolevas seaduses sätestatud ning Kaitseliidu põhikirjaga kehtestatud korras määratud revisjoniga.

(3) Kaitseliidu raamatupidamist korraldatakse raamatupidamise seaduses, teistes õigusaktides ning Kaitseliidu põhikirjas sätestatud korras.

(4) Kaitseliit esitab statistilise, raamatupidamise ja mis tahes muu aruande seadusega sätestatud korras.

(5) [Kehtetu –RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

(6) Sisekontrolli eelarveliste vahendite Kaitseliidu üksustes kasutamise sihipärasuse üle teostavad Kaitseliidu ülema määratud isikud.

(7) [Kehtetu –RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

(8) Sihtfinantseeringu kasutamise kohta esitab Kaitseliit aruande finantseerijale viimase nädal.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 39. Järelevalve ja inspekteerimine

(1) Riiklikku järelevalvet Kaitseliidu tegevuse üle teostavad Kaitseministeerium ning teised seadusega selleks volitatud ametiasutused ja ametnikud.

(2) Kaitseväge juhataja või kaitseväge ülemjuhataja:

- 1) inspekteerib Kaitseliitu isiklikult või alluvate ametiisikute kaudu;
- 2) valvab õigusaktide ja antud korralduste täitmist alluvate poolt Kaitseliidus;
- 3) lahendab alluvate ametiisikute vastu esitatud vaideid, kui need ei kuulu lahendamisele teiste õigusaktidega kehtestatud korras.

[RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

8. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 40. Vara andmine Kaitseliidu omandisse

(1) Vabariigi Valitsus annab hiljemalt 2012. aasta 31. detsembriks Kaitseliidule tasuta üle sellise enne 1940. aasta 16. juunit Kaitseliidu või tema üksuste omandis olnud vara, mille üleandmist Kaitseliit taotleb ja mida on võimalik tema omandisse üle anda ning mis on vajalik käesolevas seaduses ja Kaitseliidu põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks.

[RT I 2008, 1, 8- jõust. 14.01.2008]

(2) Vara, mida Kaitseliit vajab vastavalt keskkogu otsusele, aga mida ei ole võimalik temale tagastada, asendatakse samaväärselise varaga riigi kulul.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

(3) Käesoleva seaduse jõustumisel Kaitseliidu valduses ja kasutuses olev riigivara, välja arvatud riigi omandis olevad lahingurelvad, laskemoon ja muu sõjaline varustus, antakse tasuta Kaitseliidu omandisse hiljemalt 2012. aasta 31. detsembriks riigivaraseaduses sätestatud tingimustel ja korras.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]

§ 41. [Kehtetu –RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 42. Kaitseliidu põhikirja kinnitamine

Vabariigi Valitsus viib Kaitseliidu põhikirja kuue kuu jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist vastavusse Kaitseliidu seadusega.

§ 43. Kaitseliidu malevate ja Kaitseliidu Peastaabi ümberkorraldamine

(1) Alates 2006. aasta 1. maist lõpeb Kaitseliidu Peastaabi ja Kaitseliidu malevate staatus avalik-õiguslike juriidiliste isikutena ning nende õigusjärglaseks on Kaitseliit.

(2) 2005. aasta 31. detsembril Kaitseliidu malevate kui avalik-õiguslike juriidiliste isikute omandis olnud vara jääb malevate valdusesse ning sellisele varale kohaldatakse käesoleva seaduse § 34 lõiget 8.

[RT I 2005, 64, 484- jõust. 01.01.2006]

§ 44. Valvuri väljaõppe nõuete rakendamine

Käesoleva seaduse § 35² lõikes 3 sätestatud valvuri väljaõppe läbimise nõuet kohaldatakse alates 2010. aasta 1. oktoobrist.

[RT I 2010, 15, 78- jõust. 18.04.2010]